

Poem eller PM

Den svenska kulturen kostar sisådär 70 miljarder om året. Två tredjedelar är alldeles problemfria. Det är vad vi själva slantar upp för skivor, böcker, MP3-spelare och sådant, men resten 23 miljarder, det staten, kommunerna och landstingen betalar är det en synnerligen infekterad debatt kring. Det är inte så lätt att förstå vad som egentligen driver adrenalinet.

Det har jag tagit reda på.

Jag är visserligen bara en enkel språkvetare utan mycket kulturellt förstånd, men jag har ur språkhistoriens djup grävt fram svaret på alla frågor.

Om man slår på kultur i en ordlista hittar man massor av sammansättningar, gamla godingar från förr (då det ju var bättre) som *kulturskymning* och moderna påfund som *kulturkofta*. Men det allra mesta är ord som dessa: *kulturanslag*, *kulturattaché*, *kulturavdelning*, *kulturchef*, *kulturdepartement*, *kulturhus*, *kulturnämnd*, *kultursekreterare* och så förstås det sammanfattande *kulturbyråkrat*.

Slår man en lite vassare ordlista, som *Svensk ordbok*, får man veta att just dessa ord är ungefär jämnåriga, inte bara med varandra utan med kulturpolitiken. De föddes för ca 40 år sedan. Och slår man i en ännu vassare, www.spraakbanken.gu.se får man veta att dessa ord är också är mycket vanligare än andra som kulturevenemang och kulturperson.

Det är alltså en ny klass av mandariner som troligen gått kulturvetarlinjen som hittat sina revir och nischer. Kulturaggressiviteten beror på att de lärt sig att problematisera, att dekonstruera, dekontextualisera, diskursanalysera, lägga raster över avhåna varandras tankefigurer. Den som pratar finast vinner.

Men vad kostar alla dessa mångordiga pärmbarare? Pallar kulturen för tyngden av denna over head? Nej, just den frågan kan jag inte svara på. Och ingen annan heller. Jag bläddrar i 300 sidor kulturutredning från 2009. Men den tegelsten är dock för fin för att prata pengar och byråkrati. Jag ringer runt. Inte heller motiatemepm finns en antydan. Och inte heller Sveriges kommuner och landsting som har statistik ner på gemnivå kan svara.

- Frågan har hängt i luften här, men ingen har riktigt lyft den, säger Henrik Toremark på obruten kultursvenska. Han är politiskt sakkunnig och en av 90 anställda vid kulturdepartementet. Det är ett typiskt svar. Det låter precis likadant på Kulturrådet och Myndigheten för kulturanalys, kulturförvaltningarna i kommuner landsting. Over head verkar vara ett okänt begrepp utom vid ett par undantagsfall som Upplands väsby och Nacka där man har bjönkoll på pengarna.

Alla vet att det över allt kryllar av nämnder, styrelser, policygrupper, fokusgrupper, beredningar, sakkunniga och föredragande. Men varför och till vilken kostnad?

Som vanligt är det allra värst högst upp i hierarkin. Kulturdepartementet har under de senaste åren satt inte mindre än tre myndigheter på fötter: Språkrådet – institutet för språk och folkminnen,

Myndigheten för kulturanlys och Statens musikverk. Det är alltså riktiga statliga ämbetsverk med kulturgeneraldirektörer, kulturstyrelser och kulturrådgivare.

Här dväljs inga genier

Här spelas inga komedier

Här målas inga krokier

Här spelas inga solopartier

- men det blir massor av pm-skrivelser

I ekonomisk teori finns en grundlag som knappast är till gagn för kulturen: Boumols princip. Rått formulerat innebär den att det trots tre hundra år av produktutveckling fortfarande krävs fyra personer för att exekvera en stråkkvartett. Vi får nog leva med principen, trots allt. Svårare är att leva med att det nu enligt Parkinsons lag krävs sju i stället för en person att beställa en stråkkvartett.

Till sist hoppas jag att den politiskt sakkunnige Torkel 'Toremark' vår lyfta frågan om vad kulturbyråkratin kostar.

.....

Ofta sägs det lite slentrianmässigt att kulturen utarmas. Liberaler menar att den politiseras, men socialister tycker att den marknadsanpassas. Hör man någonsin att den byråkratiseras? Men frågan är värd att ställas.

Den är värd att ställas därför att kulturpolitik handlar om pengar. Egentligen handlar förstås kultur om skapande och om upplevelser, men sådant råar inte politiker över. De får nöja sig med att fördela pengar till sådant de hoppas ska bli inspirerande möten mellan skapare och upplevare. Det kunde heta producenter och konsumenter, om det nu inte var så att kultursektorn tycker så illa om dessa ord. Så mellan skaparen och upplevaren finns alltså en skog av förtroendevalda, sakkunniga och tjänstemän som mäklar kulturella tjänster.

Frågan är också värd att ställas därför att ingen tycks ha ställt den förut. Kulturutredningen var lite för fin för att riktigt röra vid pengar. Kulturrådet har absolut noll koll (Per Svensson), den nya myndigheten för kulturanalys har inte analyserat färdigt, och på kulturdepartementet (Henrik

Toremark) verkar frågan helt ny. Sveriges kommuner och landsting redovisar kommunala kostnader på kronan när man vet inte riktigt vad de står för.

Frågan är slutligen värd att ställas därför att vi för fyrtio år sedan inte hade ord som kulturchef, kultursekreterare, kulturhandläggare, kulturnämnd, kulturdepartement, kulturförvaltning ... Ja, de flesta ord som börjar på kultur när faktiskt i fyrtioårsåldern. Orden har något att säga oss. Men hur stor är kulturbyråkratin?

Det handlar om pengar

Kulturrådet har räknat ut att "samhället" betalar ut ca 23 miljarder till "kulturen". Både samhället är kulturen är suddiga ord. Vi försöker inte ens definiera dem utan låsas i fortsättningen att vi förstår dem. Och innan vi bestämmer oss för att detta är mycket eller litet påminner vi om att det privata Sverige (fortfarande enligt Kulturrådet) med skattade pengar betalar ut dubbelt så mycket.

Ca 7000 kronor per svensk – bebis som åldring - låter inte så mycket, för det handlar ju om att fylla vår fritid med vettigt innehåll. Men kanske är det mer? Har vi betalat för administrationen, eller är det en extranota? Eller är det mindre? Ska kulturnotan minskas med en overheadprocent? Sanningen är att det förhåller sig olika på olika nivåer.

Plus och minus i kulturens värld

På kulturdepartementet förvaltar man 6,5 miljarder kronor (om man minskar totalen med idrott, media och kyrka). Men kulturen är några tiotals miljoner dyrare än så för departementets drygt nittio tjänstemän betalas av Statsrådsberedningen.

Men en snabbtitt på departementets kostnadsfördelning ger en annan bild. Ca 300 miljoner går till diverse administrerande myndigheter, t ex Myndigheten för kulturanalys, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Kulturrådet med flera

Kulturproducerande enheter som Dramaten har sedan egen administration, både styrelse och administratörer. Och detsamma gäller förmodligen de organisationer och företag som tar emot kulturstöd från olika statliga källor.

Det är normalt svårt att ur enheternas verksamhetsberättelser få fram fördelningen mellan kärnverksamhet och administration, men det finns ett undantag: Kungliga teatern, Operan. De splittar sina personalkostnader, totalt 372 tkr på opera (98), balett (64), orkester (82), teknik (92) och staber (34). Alltså en föredömligt låg overheadkostnad på mindre än tio procent.

På kommunal nivå finns också ett stort antal nivåer: kommunen centralt, stadsdelsnämnder, enheter som teatrar och bibliotek. Stockholms stad har t ex 900 anställda vid kulturförvaltningen, men hur många av dessa som har administrativa uppgifter är mycket svårt att få fram. Budgeten är inte gjord så, och revisionsuppdraget ligger inte på denna nivå.

Och, slutligen, på länsnivå finns också en viss kulturell verksamhet, ofta med det fantasilösa målet att en procent av omslutningen ska användas för kultur. -----

Målproblem

Självfallet är det ingenting ont i så kallade överheadkostnader. Varje verksamhet kräver att någon sitter och räknar semesterdagar och någon annan daterar upp hemsidan. Problemet är att kategorin arg skattebetalare inte kan avgöra hur pass kostnadseffektiv kulturpolitiken är.

Effektivitet låter inte så kulturellt, men det måste ju vara avsikten att så mycket som möjligt går till dem som hands on jobbar med skapande verksamhet.

Allt försvåras av de kulturpolitiska målen. Dessa har debatterats livligt, men här kan bara konstateras att de inte precis lyser av klargörande konkretion. I den nuvarande organisationen strilar målen sakta ner från departementet i ungefär tre avdelningar: kulturskapande institutioner, myndigheter och fördelare. Alla sitter med sina egna kanslier, och i många fall underentreprenörer.

Myndigheter

. Här pågår en innovativ verksamhet: bara i år inrättas två nya myndigheter Statens musikverk och Myndigheten för kulturanalys.

Vi känner igen fenomenet från alla andra håll. Det är byråkraterna som sitter närmast penningflödet och det är de som växer i antal i goda tider och de är de som sist lämnar båten i onda tider.

Lagar

Kulturpolitiken avsätter också lagar, den senaste stora är Språklagen, men det duggar ständigt lagar som processas genom riksdagens kulturutskott, t ex om kultur i skolan, kulturarvsfrågor, stöd till icke statliga kultrulokalerr, filmcensur ...

Bara man kastar ett getöga på riksdagsbesluten visar det sig att kulturbegreppet blir större och större. Språk är t ex inte självklart ett ärende för kulturutskottet, inte heller hemslöjd, men så har det blivit

Tisdag. ring Myndigheten för kulturanalys: 08-52 80 20 00 – Erik Peurell

ring pol sakkunnig på kulturdep: [1. politisk sakkunnig Henrik Toremark 405 3634](#)

[ring Operan](#)

[Barbro Erlandsson är personalchef på kulturförvaltningen 50829000](#)

[Ring Stockholms läns landsting om kultur. Finns en kulturförvaltning?](#)

ring kulturrådet

Enl kulturrådets statistik satsar samhället 23 miljarder (2009) och privatpersoner satsar ungefär dubbelt så mycket.

Mail från Stockholm

Mats Sylwan <mats.sylwan@stockholm.se>

Hej Lars,

Här kommer ett försök till svar på dina frågor om Stockholms stads kultursatsningar.

Kulturbudgeten för kulturförvaltningen är 2011 ca 900 miljoner kronor och detta belopp inkluderar alla förvaltningens egna kostnader. Vi betalar själva för den service som staden ger centralt inom IT, ekonomi och personal. Inom stadshuset finns en kultur- och fastighetsrotel

och jag bedömer att tre av dessa arbetar huvudsakligen med kulturfrågor; kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt och två borgarrådssekreterare. Men alla tre har andra uppgifter också, det är svårt för mig att mäta andelarna. Inom stadsdelsnämnderna finns det numera bara en renodlad kultursekreterartjänst, i Tensta stadsdelsförvaltning. Kulturen ligger på många håll som ett delansvar hos tjänstemän som kan ha andra huvudansvar.

Stadsteatern har en helt egen organisation så du får fråga där om hur den ser ut. Inom kulturförvaltningen har de flesta tjänstemännen inom ekonomi, kommunikation, IT och HR samlats centralt men inom de stora avdelningarna finns det egen kompetens. Till exempel har Stadsbiblioteket en stor virtuell enhet som utvecklar e-tjänster och Kulturhuset har egen personal för kommunikation och marknadsföring.

Till sist; vi har sammanlagt 22 personer som ingår i olika referensgrupper som är rådgivande till handläggarna inom de olika konstformerna, integration, folkbildning, barn och unga samt stipendier.

enl länken nedan kostar det 770 kr per invånare med kultur i kommunerna i Stockholms län.

Vad kostar landstingen.

Via länken kan du ladda ned rapporten: "Vad kostar verksamheten i din kommun", sid 85 och framåt. På sid 104 hittar du siffror för hela landet. Däremot är siffrorna inte helt jämförbara. I vissa kommuner har man tagit med lokalkostnader, i andra inte. Om du har fler frågor kring kulturen i kommunerna kan du prata med Nathanson. Om du har frågor om statistiken kan du prata med Hans Ekholm.

Mvh

/Martin

http://brs.skl.se/publikationer/publdoc.jsp?searchpage=/dummy&search_titn=%2239770%22&db=KATA&from=1&toc_length=20&currdoc=1

Namn: **Calle Nathanson**

Titel: Handläggarec

Erik Peurell, statistikervid Myndigheten för kulturanalys (852802003): det finns inte någon tillgänglig statistik. Man arbetar på EU-nivå med att få fram kriterier för detta. Det finns en trend att begreppet kultur blir större och större i och med att människor betar sig annorlunda och har annorlunda uppfattningar av vad som är kultur. Ett nytt begrepp är prosumers: sådana som både konsumerar och producerar, t ex i interaktiva sammanhang eller i projektform.

Upplands väsby: Endast två personer, en kulturchef och en handläggare. Alla kulturella tjänster köps in av kommunen.

Kulturdep har 92 anställda. Ring

1. politisk sakkunnig Henrik Toremark 405 3634
2. personalchef Solveij Fröberg – 4348
3. budgetchef Ari N??? -3059

Henrik Toremark på kulturdepartmetnet "känner igen" frågan. Betr nya MYNdigheter så hr Musikmyndigheten tillkommit i st för 'Rikskonserer. Och Analysmyndigheten har inspirerats av den process som startat av Kulturutredningen. Det finns ca 90 anställda vid Kulturdepartementet. <Han är helt oförstående inför frågan om kulturbegreppet blir större och större och tycker att språkfrågornaturligt hör hemma just där

sKL

ring 452 77 76 el 7872 (åHlvik resp Ekholm)

Kolla "kulturanalysmyndigheten"

Lagar

Myndigheter

Kommuner

Landsting

finns

budgetar: <http://regeringen.se/content/1/c6/15/31/16/8fab1041.pdf>

kulturdep

Kultur och trossamfund		
1:1	Statens kulturråd	45 906
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	213 478
1:3	Skapande skola	150 079
1:4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	35 983
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 898
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 241 077
1:7	Myndigheten för kulturanalys	9 347
2:1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	944 815
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	166 503
2:3	Statens musikverk	119 744
3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	123 682
3:2	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	85 272
3:3	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	16 548
3:4	Institutet för språk- och folkminnen	52 855
4:1	Statens konstråd	7 788
4:2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33 100
4:3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 252

4:4	Bidrag till bild- och formområdet	27 199
5:1	Konstnärsnämnden	18 015
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	325 757
6:1	Riksarkivet	343 653
7:1	Riksantikvarieämbetet	210 510
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	251 718
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8:1	Centrala museer: Myndigheter	932 932
8:2	Centrala museer: Stiftelser	235 081
8:3	Bidrag till vissa museer	42 213
8:4	Riksutställningar	43 071
8:5	Forum för levande historia	43 345
8:6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	4 899
9:2	Stöd till trossamfund	50 232
10:1	Filmstöd	287 324
Summa		6 543 356

stockholm

<http://www.stockholm.se/OmStockholm/Dina-skattepengar/>

se pdf-fil sid 261

Totalt för 2011 33 960

till stadsdelsnämnderna 16 424

kulturnämnden 813

kulturförvaltningen budget <http://www.stockholm.se/kulturförvaltningen>

Driftverksamhet (Mnkr, netto)

Bokslut 2009	VP 2010	Justerad VP 2010	Prognos 2010	VP 2011
Central administration	74,6*)	50,95	51,2	49,01
Evenemangsavdelningen	19,1	19,4	19,4	19,48
Kulturstrategiska avdelningen	176,3	178,65	178,9	177,94
Kulturhuset	75,7	70,8	73,9	80,82
- Bibliotek i rörelse			(3,3)	
Liljevalchs konsthall/Stockholmskonstskolan	10,8	11,1	11,1	13,10
Kulturskolan	119,8	117,9	119,6	117,42
Stockholms stadsbibliotek	255,5	238,2	244,2	250,70
-Bibliotek i rörelse	(18,6)	40,0	29,4	23,99
Stadsmuseet	75,3	66,1	66,1	67,43
SUMMA				

kolla kulturnämndens budget

Stadsteatern omslutning 210 m. Enbart politiker i styrelsen, 12 personer i ledningsgruppen,

Dramaten 210 m i omslutning. Mer spridd styrelse. Ledningsrupp ?

Operan

.

Men mer ska komma

912	kulturhus
225	kulturnämnd
120	kulturliv
96	kulturchef
62	kulturförvaltning
49	kulturskolan
38	kulturresevat
38	kulturinstitutioner
35	kulturdepartement
35	kulturkrock

